

Lesbrief 1 Introductie auteursrecht

Vorbereiding

Doelen:

- De leerlingen worden zich bewust van het bestaan en het belang van auteursrecht en leren verschillende begrippen rondom auteursrecht kennen.
- De leerlingen weten welke rechten zij als maker van een eigen werk hebben.
- De leerlingen worden zich bewust van hun eigen keuzes die zij dagelijks maken met betrekking tot auteursrecht.

Activiteitenoverzicht:

1. Discussie en video bekijken + bespreken: 20 minuten
2. Lezen tekst en opdrachten maken: 25 minuten
3. Opdrachten nabespreken en vervolg discussie: 15 minuten

Materiaal:

1. Achtergrondinformatie leerkracht
2. Video auteursrecht
3. Leerling boekje: leestekst + opdrachten

Inleiding – 20 min

Discussie:

Start de les door de volgende stelling op het bord te schrijven:

Ik vind dat ik alle muziek, filmpjes en afbeeldingen die ik online kan vinden, mag gebruiken.

Verdeel de klas in twee helften. De leerlingen die het eens zijn met de stelling gaan aan de ene kant staan en de leerlingen die het daarmee oneens zijn, aan de andere kant. Laat de leerlingen die bij elkaar staan argumenten bedenken voor hun standpunt.

Bespreek de argumenten met de leerlingen en praat met ze over de uitkomsten.

Veel leerlingen zullen zich wellicht niet bewust zijn van het belang van 'auteursrecht'

en misschien zelf ook illegaal downloaden van het internet. Probeer de leerlingen zich te laten verplaatsen in de maker van het materiaal en laat ze alvast bedenken waarom auteursrecht ook belangrijk is voor de leerling zelf. Dit kun je doen door ze kort wat informatie over auteursrecht te geven.

Voorkennis activeren:

Vertel de leerlingen dat wanneer jij iets origineels maakt, je daar automatisch auteursrecht op hebt. Dit kan bijvoorbeeld een verhaal, gedicht, tekening, foto, film, videoclip of muziekstuk zijn. Door auteursrecht is jouw werk beschermd en mag het niet zomaar gebruikt, gekopieerd of aangepast worden, zonder jouw toestemming. Vraag de leerlingen wie er wel eens iets heeft gemaakt. Waren zij op de hoogte van het auteursrecht dat ze daar op hebben?

Vertel de leerlingen de lesdoelen van de les.

Video

Laat de leerlingen de video uit het lespakket zien. Ga daarna in gesprek met de leerlingen. Enkele hulpvragen kunnen zijn:

- Wat is er in de video gebeurd?
- Wie zou er gebruik maken van een soortgelijk aanbod, of doet dit misschien al?
- Hoe hebben de gebeurtenissen in de video te maken met auteursrecht?
- Hoe zou jij het vinden als je als muzikant hard en lang hebt gewerkt aan een nieuw liedje, dat vervolgens gratis te downloaden is op het internet?

NB: Belangrijk is dat de leerlingen zich bewust worden van het feit dat het niet eerlijk is voor bijvoorbeeld een muzikant of filmproducent, als een 'Spotify' of 'Netflix' account gedeeld wordt. Bij het delen van een betaalde dienst, zoals een Spotify account, is er niet zozeer een schending van het auteursrecht, maar op deze manier lopen de makers wel inkomsten mis.

Kern – 25 min

Leestekst

Voordat de leerlingen aan de opdrachten kunnen beginnen, moeten zij eerst de bijbehorende leestekst lezen. Je kunt er voor kiezen de tekst gezamenlijk hardop te lezen, de leerlingen de tekst zelfstandig te laten lezen of met een kleine groep de tekst hardop te lezen. Vraag de leerlingen naar hun definitie van het begrip auteursrecht. Hebben ze op basis van de tekst begrepen wat het is? Behandel de begrippen en vraag of de leerlingen alles begrepen hebben.

Opdrachten

De leerlingen maken alleen of in tweetallen het werkblad. Ze gebruiken hierbij de informatie uit de leestekst. De leerlingen denken bij het maken van de opdrachten na over het belang van auteursrecht en reflecteren op hun eigen gebruik van foto's, video's en muziek.

Slot – 15 min

Bespreken opdrachten

Bespreek de opdrachten met de leerlingen. Maak een gezamenlijk woordweb op het bord en laat de leerlingen elkaar aanvullen. Op deze manier krijg je met elkaar een compleet beeld van het begrip auteursrecht. Vat nu het begrip 'auteursrecht' met elkaar samen.

Bespreek de rest van de opdrachten. Laat een paar leerlingen hun antwoord opnoemen.

Discussie (vervolg)

Na het bespreken van de opdrachten, schrijf je nog één keer de volgende stelling op het bord:

Ik vind dat ik alle muziek, filmpjes en afbeeldingen die ik online kan vinden, mag gebruiken.

Zijn er leerlingen van mening veranderd? Hoe komt dat?

Belangrijk is om te kijken of de leerlingen zich bewust zijn geworden van wat auteursrecht betekent voor een auteur, artiest of kunstenaar. Dat het dus belangrijk is dat er niet illegaal gedownload wordt en dat er een kleine vergoeding betaald moet worden wanneer je iets van iemand anders wilt bekijken of gebruiken.

Antwoorden opdrachten leerlingen

Opdracht 1

De leerlingen kunnen verschillende begrippen uit de leestekst halen. Bijvoorbeeld: *Eigen creatie – toestemming – publiceren – auteurswet – beschermen – kopiëren – aanpassen – overnemen – originele creatie– beschermd – tekst – tekening – foto – muziek – film – jij bepaalt als maker – eisen – naam bij werk schrijven – Creative Commons – 70 jaar na je dood – rechthebbenden.*

Opdracht 2

Leerlingen kunnen op een verschillende manier reageren. De ene leerling zal het misschien minder erg vinden dan de andere leerling. Het is belangrijk dat de leerlingen aangeven waarom zij iets vinden. In de meeste gevallen zullen de leerlingen antwoorden dat ze het niet leuk vinden, omdat zij zelf iets hebben bedacht en het vervolgens door iemand anders wordt overgenomen. Op deze manier krijg jij minder geld binnen, omdat het liedje op meerdere plaatsen gratis te luisteren is.

Opdracht 3

Er zijn verschillende manieren om aan muziek e.d. te komen. YouTube, Spotify en iTunes zijn legale plaatsen waar je muziek kunt luisteren. Er zijn ook sites waar je video's kunt downloaden/kijken voor een bepaalde prijs. Maar er zijn ook sites waar je films illegaal kunt bekijken. Bespreek op welke manier de leerlingen aan hun muziek komen. Maak daarbij onderscheid tussen legale en illegale sites.

NB: "Youtube is natuurlijk vooral bekend om video's van consumenten. Daarin kan materiaal zitten dat auteursrechtelijk is beschermd. Youtube heeft met een aantal organisaties zoals Buma/Stemra, en aan bedrijven zoals grote platenmaatschappijen en filmstudio's, regelingen voor het niet commercieel gebruik van muziek, foto's,

films in die consumentenvideo's, voor zover deze organisaties over de rechten beschikken. Als een consument muziek gebruikt die niet is geregeld of wordt gebruikt op een wijze die de rechthebbende niet wenst, kan het videomateriaal worden verwijderd door Youtube.”

Opdracht 4

Deze vraag is bedoeld om leerlingen zich bewust te maken van het feit dat het maken van een film- of muziekstuk een groot proces is, waar veel mensen aan meewerken. Een aantal leerlingen zal zich hier waarschijnlijk niet heel bewust van zijn. Wanneer de leerlingen films en muziek van een illegale site streamen of downloaden, krijgen de makers hier geen geld voor. Bespreek samen met de leerlingen of hun mening is veranderd. Zouden ze nu niet meer een film van een illegale site bekijken en waarom dan niet?

Opdracht 5

Voor veel mensen is het maken van een film of muziek hun beroep. Wanneer ze hier geen geld of minder geld voor ontvangen, betekent dat dus ook dat hun inkomsten naar beneden gaan. Muzikant of filmmaker is in deze tijd een onzeker beroep. Wanneer er steeds minder geld beschikbaar is om de makers te betalen, zal er ook minder geld zijn om een mooie film te maken. En ook de kwaliteit zal waarschijnlijk naar beneden gaan.

Opdracht 6

Dit is een meningsvraag waar de leerlingen verschillend antwoord op kunnen geven. De meeste leerlingen zullen waarschijnlijk aangeven dat ze het belangrijk vinden dat auteursrecht bestaat, omdat de makers daar hun geld mee verdienen. Als ze zelf iets gemaakt zouden hebben en het willen publiceren, dan is het ook belangrijk dat ze hier geld voor krijgen of er controle over hebben. Dat wil zeggen: Dat ze zelf mogen bepalen wat er wel en wat er niet met hun werk mag gebeuren. Bespreek de verschillende antwoorden van de leerlingen en laat ze vooral vertellen waarom ze iets vinden.